

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

**DĖL VALSTYBĖS IR SAVIVALDYBĖS ĮMONIŲ ĮSTATYMO NR. I-722 4, 7, 10 IR
11 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIII-P-3691**

2020 m.

d. Nr.

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2019 m. lapkričio 20 d. sprendimą Nr. SV-S-1466 „Dėl įstatymo projekto išvadų“, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

1. Nepritarti Valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymo Nr. I-722 4, 7, 10 ir 11 straipsnių pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIII-P-3691 (toliau – įstatymo projektas) dėl šių priežasčių:

1.1. Įstatymo projekto 1 straipsnio 1 dalyje siūloma pripažinti netekusiu galios Valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymo (toliau – Įstatymas) 4 straipsnio 4 dalies 1 punktą, kuris nustato, kad valstybės įmonės ar savivaldybės įmonės (toliau kartu – įmonė) savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija tvirtina įmonės veiklos strategiją. Vertinant šį pasiūlymą kartu su įstatymo projekto 3 straipsnio 3 dalyje dėstomu Įstatymo 10 straipsnio 12 dalies 2 punktu ir įstatymo projekto 3 straipsnio 6 dalyje dėstoma Įstatymo 10 straipsnio 15 dalimi darytina išvada, kad siūloma: 1) įmonės savininko teises ir pareigas įgyvendinančią instituciją atriboti nuo bet kokio dalyvavimo svarstant ir tvirtinant įmonės strategiją, 2) įmonės veiklos strategijos svarstymą ir tvirtinimą priskirti įmonės valdybos kompetencijai, jeigu įmonėje sudaroma valdyba, 3) jeigu įmonėje valdyba nesudaroma, įmonės strategijos svarstymo ir tvirtinimo nepriskirti nė vienam iš įmonės organų, t. y. nei savininko teises ir pareigas įgyvendinančiai institucijai, nei vadovui, nors pagal nekeičiamą Įstatymo 11 straipsnio 7 dalies 1 punktą lieka vadovo pareiga parengti įmonės veiklos strategijos projektą ir pateikti jį įmonės savininko teises ir pareigas įgyvendinančiai institucijai.

Pabrėžtina, kad, skirtingai nuo akcinių bendrovių ir uždarytųjų akcinių bendrovių (kurios yra privatieji juridiniai asmenys), įmonės, kurių teisinė forma valstybės įmonė ar savivaldybės įmonė, pagal Lietuvos Respublikos civilinį kodeksą priskiriamos prie viešųjų juridinių asmenų, kurių tikslas – tenkinti viešuosius interesus (Civilinio kodekso 2.34 straipsnio 2 dalis). Įstatymo 2 straipsnyje, kuriame išdėstoma valstybės įmonės ir savivaldybės įmonės samprata, atitinkamai nustatyta, kad valstybės įmonė nuosavybės teise priklauso valstybei, o savivaldybės įmonė nuosavybės teise priklauso savivaldybei, taip pat nustatyta, kad ir valstybės įmonės, ir savivaldybės įmonės tikslas – teikti viešąsias paslaugas, gaminti produkciją ir vykdyti kitą veiklą, siekiant tenkinti viešuosius interesus. Pagal Įstatymo 4 straipsnį valstybės įmonės savininko teises ir pareigas valstybė įgyvendina per Vyriausybės įgaliotą valstybės instituciją, o savivaldybės savivaldybės įmonės savininko teises ir pareigas įgyvendina per savivaldybės vykdomąją instituciją. Šios esminės nuostatos lėmė Įstatyme nustatytos įmonės organų struktūros ir kompetencijos, įmonės nuosavo kapitalo sudėties, įmonės veiklos kontrolės specifiką, taip pat ir nuostatą, kad įmonės turtas valdomas, naudojamas ir juo disponuojama patikėjimo teise įmonės įstatuose nustatyta tvarka. Atsižvelgiant į aptartas nuostatas, manytina, kad vienas svarbiausių įmonės dokumentų – įmonės veiklos strategija – turi būti sudaromas ir tvirtinamas, o jį tvirtinti turi institucija, kuri pagal Įstatymą įgyvendina atitinkamai valstybės ar savivaldybės, kaip savininkės, teises ir pareigas. Siūlytina nepritarti šio papunkčio pirmojoje pastraipoje paminėtoms

įstatymo projekto nuostatomis, kaip neatitinkančioms viešojo juridinio asmens specifikos, ir palikti šiuo metu galiojančią reguliavimą dėl įmonės veiklos strategijos.

1.2. Įstatymo projekto 3 straipsnio 1 dalyje siūloma keisti Įstatymo nuostatą, susijusią su darbuotojų atstovų dalyvavimu įmonės valdyme, apsiribojant galimybe skirti vieną darbuotojų atstovą. Atkreiptinas dėmesys, kad kartu nėra pateikiamos pereinamosios nuostatos, kurios spręstų tokias galimas situacijas įmonėse, jeigu į valdybą jau būtų paskirti du darbuotojų atstovai ar darbuotojų atstovavimas nustatytas tų įmonių įstatuose.

Lietuvos Respublikos darbo kodekso 210 straipsnio 1 dalis nustato, kad darbuotojų atstovai turi teisę skirti dalį kolegialaus organo narių. Manytina, kad Įstatymo 10 straipsnio 2 dalies 3 punkto formuluotė, kurioje įtvirtinta darbuotojų atstovų dalis valdyboje, t. y. ne mažiau kaip 1/5 įmonės įstatuose nurodyto valdybos narių skaičiaus, ir kuri kartu užtikrina minimalų darbuotojų atstovų skaičių, t. y. ne mažiau kaip vieną, labiau atitinka Darbo kodekse įtvirtintą reguliavimą. Prireikus galėtų būti svarstomas darbuotojų atstovų dalies valdyboje pakeitimas, tačiau įstatymo projekto aiškinamajame rašte toks poreikis, taip pat ir iniciatorių siūlomas pakeitimas dėl vieno darbuotojų atstovo nėra pagrįsti.

Papildomai atkreiptinas dėmesys į tai, kad teisės aktų pakeitimai, susiję su darbuotojų atstovais, turi būti derinami su socialiniais partneriais.

1.3. Įstatymo projekto 3 straipsnio 2 dalis, kurioje siūloma keisti Įstatymo 10 straipsnio 3 dalį, vertintina trimis aspektais. Pirma, manytina, kad nepagrįstai siūloma atsisakyti Įstatymo 10 straipsnio 3 dalies nuostatos. Įstatymo projekto aiškinamajame rašte nėra pateikta argumentų, kodėl turėtų būti išbraukta nuostata, kad valdybos nariu gali būti skiriamas įmonės vadovas. Siekiant išlaikyti aiškumą dėl asmenų, kurie gali būti valdybos nariais, siūlytina Įstatymo 10 straipsnio 3 dalies nekeisti. Antra, siūloma reglamentuoti valdybos pirmininko skyrimą. Pažymėtina, kad Įstatymo 4 straipsnio 4 dalies 5 punktas nustato, kad įmonės savininko teisės ir pareigas įgyvendinanti institucija skiria tik valdybos narius, o pagal Įstatymo 10 straipsnio 1 dalį valdybos pirmininką iš savo narių renka valdyba. Siūlytina išlaikyti esamą valdybos pirmininko rinkimo reguliavimą ir jo nekeisti į skyrimą. Trečia, įstatymo projekte siūlomas apribojimas, pagal kurį valdybos pirmininku negalėtų būti įmonės vadovas arba darbuotojas, tačiau nėra aptarta, kokie veiksmai ir per kokius terminus turi būti atlikti įmonėse, kurių valdybos valdybų pirmininkais yra išrinkusios įmonės vadovą ar darbuotoją. Be to, kaip ir šio nutarimo 1.2 papunktyje, atkreiptinas dėmesys į tai, kad teisės aktų pakeitimai, susiję su darbuotojų atstovais, turi būti derinami su socialiniais partneriais.

1.4. Dėl Įstatymo projekto 3 straipsnio 3 dalies, kurioje pateikiama Įstatymo 10 straipsnio 12 dalies nauja redakcija, teikiamos šios pastabos:

1.4.1. Keičiamas Įstatymas pagal esmę yra juridinių asmenų teisinę formą reglamentuojantis įstatymas, kurio paskirtis apibrėžta Įstatymo 1 straipsnyje, todėl Įstatyme neturi būti nuostatų, skirtų bendrovėms ir bendrovių sudaromiems dokumentams (Įstatymo 10 straipsnio 12 dalies 2, 5, 8, 14 punktai, 14 dalies 2 punktas).

1.4.2. Atsižvelgiant į šio nutarimo 1.1 papunktyje pateiktą pastabą, reikėtų atsisakyti įstatymo projekte dėstomo Įstatymo 10 straipsnio 12 dalies 2 punkto dalies, kiek ji susijusi su įmonės veiklos strategijos svarstymu ir tvirtinimu.

1.4.3. Atkreiptinas dėmesys, kad akcinėje bendrovėje ar uždarojoje akcinėje bendrovėje rengiamų metinių ir tarpinių pranešimų atitikmuo valstybės įmonėje ir savivaldybės įmonėje yra įmonės veiklos ataskaitos. Pažymėtina, kad Įstatyme reglamentuotas tik ataskaitinių finansinių metų įmonės veiklos ataskaitos sudarymas ir jos turinys. Pagal Įstatymo 11 straipsnio 7 dalies 6 punktą už įmonės veiklos ataskaitos parengimą atsako įmonės vadovas, kuris, vadovaudamasis Įstatymo 16 straipsnio 1 dalimi, ataskaitinių finansinių metų įmonės veiklos ataskaitą kartu su įmonės metinių finansinių ataskaitų rinkiniu turi pateikti valdybai, jeigu ji sudaroma, ir įmonės savininko teisės ir pareigas įgyvendinančiai institucijai, o valdyba, vadovaudamasi Įstatymo 10 straipsnio 12 dalies 2 punktu, teikia įmonės savininko teisės ir pareigas įgyvendinančiai institucijai išvadas dėl ataskaitinių finansinių metų įmonės veiklos ataskaitos. Pabrėžtina, kad reguliavimo, susijusio su ataskaitinių finansinių metų įmonės veiklos ataskaita, pakeitimas dėl šios

ataskaitos tvirtinimo priskyrimo įmonės valdybos kompetencijai turi būti vertinamas sistemiškai. Atsižvelgiant į tai, kad šiame papunktyje nurodytos Įstatymo nuostatos nėra keičiamos, ir siekiant išlaikyti Įstatymo nuostatų suderinamumą, aptariamo pakeitimo reikėtų atsisakyti.

1.4.4. Pažymėtina, kad pateiktas pasiūlymas valdybos kompetencijai priskirti pareigybių, į kurias darbuotojai priimami konkurso tvarka, nustatymą neatitinka Darbo kodekso 41 straipsnio 3 dalies, pagal kurią pareigybių, dėl kurių rengiamas konkursas, sąrašą ir konkursų valstybės ir savivaldybių įmonėse organizavimo ir vykdymo tvarką nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė. Įgyvendinama Darbo kodekso nuostata Vyriausybė 2017 m. birželio 21 d. priėmė nutarimą Nr. 496 „Dėl Lietuvos Respublikos darbo kodekso įgyvendinimo“, kuriuo, be kita ko, patvirtino Konkursų valstybės ir savivaldybių įmonėse, iš valstybės, savivaldybių ir Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetų bei iš kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų finansuojamose valstybės ir savivaldybių įstaigose ir viešosiose įstaigose, kurių savininkė yra valstybė ar savivaldybė, organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašą ir Pareigybių, dėl kurių rengiamas konkursas, sąrašą. Siekiant išvengti normų kolizijos sukūrimo, įstatymo projekte dėstomo Įstatymo 10 straipsnio 12 dalies 3 punkto nuostatų reikėtų atsisakyti.

1.4.5. Įstatymo projekte dėstomas Įstatymo 10 straipsnio 12 dalies 4 punktas, kiek tai susiję su sprendimo priėmimu dėl filialo steigimo, iš dalies dubliuoja galiojančio Įstatymo 10 straipsnio 12 dalies 5 punktą, pagal kurį valdyba „priima sprendimus dėl įmonės filialų ir atstovybių steigimo ir jų veiklos nutraukimo“ ir kuris nepakeistas dėstomas įstatymo projekte kaip Įstatymo 10 straipsnio 12 dalies 11 punktas.

Įstatymo projekte dėstomame Įstatymo 10 straipsnio 12 dalies 4 punkte, be to, siūloma valdybos kompetencijai priskirti sprendimų priėmimą dėl filialų nuostatų bei valdymo organų. Pažymėtina, kad pagal Civilinio kodekso 2.53 straipsnio 1 dalį juridinio asmens filialas yra struktūrinis juridinio asmens padalinys, Darbo kodekse filialas taip pat priskiriamas prie struktūrinių organizacinių darinių (Darbo kodekso 21 straipsnio 3 dalis). Todėl galiojantis Įstatymas valdybai priskiria sprendimo dėl įmonės struktūros priėmimą, o įmonės filialų ir atstovybių (kaip ir kitų struktūrinių padalinių) nuostatų tvirtinimą, taip pat įmonės filialų ir atstovybių valdymo organų narių skyrimą ir atšaukimą priskiria įmonės vadovo kompetencijai (Įstatymo 11 straipsnio 3 dalies 4 ir 5 punktai).

Manytina, kad tikslinga išlaikyti esamą įmonės valdymo organų kompetencijų pasiskirstymą priimant sprendimus dėl klausimų, susijusių su filialais ir atstovybėmis, ir įstatymo projekte dėstomo Įstatymo 10 straipsnio 12 dalies 4 punkto atsisakyti.

1.4.6. Įmonės vadovo pareigybė – viena svarbiausių pareigybių, kurią Vyriausybė, įgyvendindama Darbo kodekso 41 straipsnio 3 dalį, yra įtraukusi į Pareigybių, dėl kurių rengiamas konkursas, sąrašą. Atkreiptinas dėmesys, kad įstatymo projekte siūlomas Įstatymo 10 straipsnio 12 dalies 5 punktas prieštarautų Darbo kodekso 41 straipsnio 3 daliai, kuri aptartus įgaliojimus suteikia Vyriausybei (kartu žiūrėti 1.4.4 papunktį), todėl jo reikėtų atsisakyti, o kartu, kaip susijusių, atsisakyti įstatymo projekto 1 straipsnio 3 dalyje dėstomo Įstatymo 4 straipsnio 4 dalies 4 punkto ir įstatymo projekto 2 straipsnyje dėstomo Įstatymo 7 straipsnio 2 dalies pakeitimo.

1.4.7. Civilinio kodekso 1.116 straipsnyje nustatyta, kad informaciją, kuri negali būti laikoma komercine (gamybine) paslaptimi, nustato įstatymai. Įstatymo projekte dėstomo Įstatymo 10 straipsnio 12 dalies 6 punkto antrasis sakiny, kuriame, be kita ko, siūloma nustatyti, kad komercine (gamybine) paslaptimi ir konfidencialia informacija negali būti laikoma informacija, kuri pagal „poįstatyminius aktus turi būti vieša“, prieštarauja Civilinio kodekso 1.116 straipsniui.

1.4.8. Įstatymo projekte dėstomi Įstatymo 10 straipsnio 12 dalies 7 ir 8 punktai vertintini kartu. Kaip jau pažymėta 1.5.3 pastaboje, pagal Įstatymą veikiančios įmonės nėra bendrovės ir nesudaro metinių pranešimų. Manytina, kad valdybos kompetencija, susijusi su išvadų teikimu dėl ataskaitinių finansinių metų įmonės veiklos ataskaitos ir įmonės paskirstytinojo pelno (nuostolių) paskirstymo projekto, pakankamai reglamentuota 10 straipsnio 12 dalies 7 punkte, kuris atitinka galiojančio Įstatymo 10 straipsnio 12 dalies 2 punktą. Kartu minėtina, kad įstatymo projekte dėstomame Įstatymo 10 straipsnio 12 dalies 7 punkte nurodoma, kad skirstomas paskirstytinasis

pelnas (nuostoliai), o 8 punkte – kad skirstomas pelnas (nuostoliai), tad 8 punktas nesuderintas tiek su 7 punktu, tiek ir su Įstatymo 15 straipsniu, pagal kurį skirstomas paskirstytinasis pelnas.

Be to, įstatymo projekte siūloma Įstatymo 10 straipsnio 12 dalies 8 punkto redakcija nesuderinama su: 1) Įstatymo 11 straipsnio 7 dalies 4 punktu, pagal kurį įmonės vadovas atsako už įmonės metinių finansinių ataskaitų rinkinio sudarymą ir jo pateikimą kartu su auditoriaus išvada bei audito ataskaita valdybai, jeigu ji sudaroma, susipažinti ir įmonės savininko teises ir pareigas įgyvendinančiai institucijai tvirtinti per 3 mėnesius nuo finansinių metų pabaigos (4 punktas); 2) Įstatymo 15 straipsnio 2 dalimi, pagal kurią įmonės vadovas kartu su įmonės metinių finansinių ataskaitų rinkiniu valdybai, jeigu ji sudaroma, ir įmonės savininko teises ir pareigas įgyvendinančiai institucijai turi pateikti sprendimo dėl įmonės paskirstytinojo pelno (nuostolių) paskirstymo projektą ir 3) 16 straipsnio 1 dalimi, pagal kurią įmonės vadovas kartu su įmonės metinių finansinių ataskaitų rinkiniu valdybai, jeigu ji sudaroma, ir įmonės savininko teises ir pareigas įgyvendinančiai institucijai turi pateikti ataskaitinių finansinių metų įmonės veiklos ataskaitą. Todėl įstatymo projekte siūlomo Įstatymo 10 straipsnio 12 dalies 8 punkto reikėtų atsisakyti.

1.4.9. Minėtina, kad įstatymo projekte dėstomoje Įstatymo 10 straipsnio 12 dalyje net trečdalį visos valdybos kompetencijos sudarytų funkcijos, susijusios su įmonės vadovu. Įvertinus tai, kad dėl prieštaravimo Darbo kodeksui negalėtų būti priimtas Įstatymo pakeitimas dėl įmonės vadovą skiriančio organo (pastabos 1.4.4 ir 1.4.6 papunkčiuose), manytina, kad reikėtų atsisakyti su vadovo veiklos priežiūra susijusių funkcijų, kurios perkeltos iš Akcinių bendrovių įstatymo ir dėstomos įstatymo projekte kaip Įstatymo 10 straipsnio 12 dalies 12, 13 ir 14 punktai.

1.4.10. Civilinio kodekso 2.82 straipsnis nustato, kad juridinių asmenų organų kompetenciją ir funkcijas nustato atitinkamos teisinės formos juridinius asmenis reglamentuojantys įstatymai ir juridinio asmens steigimo dokumentas. Galiojančio Įstatymo 6 straipsnio 1 dalis nustato, kad įmonės įstatai yra steigimo dokumentas, kuriuo įmonė vadovaujasi savo veikloje. Darytina išvada, kad įmonės savininko teises ir pareigas įgyvendinančiai institucijai negali būti suteikiama teisė priimti atskirus sprendimus dėl valdybos kompetencijai priskirtinų atskirų klausimų. Dėl šios priežasties ir dėl to, kad galiojančio Įstatymo 10 straipsnio 12 dalies 6 punkte (įstatymo projekte dėstomame Įstatymo 10 straipsnio 12 dalies 16 punkte) nustatyta, kad valdyba atlieka kitas šiame Įstatyme ir įmonės įstatuose valdybos kompetencijai priskirtas funkcijas, manytina, kad esamas reguliavimas pakankamas ir įstatymo projekte dėstomoje Įstatymo 10 straipsnio 12 dalyje reikėtų atsisakyti 15 punkto.

1.5. Atkreiptinas dėmesys, kad įstatymo projekto 3 straipsnio 3 dalyje (techninė dalių numeravimo klaida – dvi 3 dalys), kurioje pateikiamas Įstatymo 10 straipsnio papildymas 13 dalimi, išvardintos valdybos funkcijos, kurios, nors ir siejamos su vadovo pateiktos medžiagos svarstymu, nėra derinamos su Įstatymo 11 straipsnio 3 dalies 3 punktu, kuris nustato, kokią informaciją vadovas teikia valdybai. Manytina, kad turėtų būti ryšys tarp nuostatų, nustatančių vadovo pareigą pateikti valdybai tam tikrą medžiagą ar informaciją, ir nuostatų, nustatančių valdybos kompetenciją ją svarstyti ir priimti sprendimus. Kartu minėtina, kad įmonės finansinė būklė, veiklos rezultatai parodomi įmonės finansinių ataskaitų rinkinyje, o inventorizacija yra viena iš įmonės vidaus kontrolės procedūrų. Todėl siūlytina atsisakyti Įstatymo 10 straipsnio papildymo 13 dalimi, kuri iš esmės dubliuotų Įstatymo 10 straipsnio 12 dalyje įvardintas funkcijas.

1.6. Atsižvelgiant į pastabas dėl įmonės vadovo skyrimo ir įstatymo projekte siūlomo Įstatymo 10 straipsnio 12 dalies 5 punkto atsisakymo (1.4.6 papunktis), reikėtų atsisakyti su juo susijusio įstatymo projekto 3 straipsnio 4 dalyje dėstomo Įstatymo 10 straipsnio naujos 14 dalies 2 punkto dėl vadovo veiklos vertinimo. Pabrėžtina, kad Įstatyme nustačius, jog valdyba atsako tik už tinkamą ir laiku atliekamą įmonės savininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos informavimą (įstatymo projekto 3 straipsnio 4 dalyje dėstomo Įstatymo 10 straipsnio naujos 14 dalies 1 punktas), būtų nepagrįstai susiaurintos valdybos, kaip kolegialus įmonės valdymo organo, atsakomybės ribos. Dėl šių priežasčių siūlytina nepritarti įstatymo projekto 3 straipsnio 4 dalyje dėstomai Įstatymo 10 straipsnio 14 daliai.

1.7. Kaip minėta 1.1 papunktyje pateiktoje pastaboje, įmonėje, kurioje nesudaroma valdyba, įmonės veiklos strategijos tvirtinimas pagal įstatymo projekto 3 straipsnio 6 dalyje dėstomo Įstatymo 10 straipsnio 15 dalies siūlomą reguliavimą nebūtų priskiriamas nei įmonės savininko teisės ir pareigos įgyvendinančiai institucijai, nei įmonės vadovui. Netgi jeigu antrajame sakinyje būtų patikslinta nuoroda (vietoj 2 punkto nurodytas 7 punktas), tiek įmonės, kuri nuosavybės teise priklauso atitinkamai valstybei ar savivaldybei, veiklos strategijos parengimas, tiek ir jos tvirtinimas būtų priskirtas vadovo kompetencijai. Be to, atkreiptinas dėmesys, kad įstatymo projekte pateikiamoje Įstatymo 10 straipsnio 15 dalies redakcijoje nėra įvertinta, kuriems įmonės organams būtų pavestos naujos papildomos valdybos funkcijos tuo atveju, jeigu įmonėje valdyba nebūtų sudaroma.

1.8. Įstatymo projekto 3 straipsnio 7 dalyje siūloma Įstatymo 10 straipsnio 16 dalies pirmojo sakinio nuostata, kad valdyba gali priimti sprendimus ir jos posėdis laikomas įvykusi, kai posėdyje dalyvauja 2/3 valdybos narių, dažnai būtų sunkiai įgyvendinama dėl nurodyto konkretaus skaičiaus. Įstatymų nuostatų, kuriose reglamentuojami kvorumo, reikalingo sprendimams priimti, reikalavimai, paprastai nurodoma minimali dalyvaujančiųjų riba.

1.9. Įmonės valdybų posėdžiai protokoluojami ir protokolas surašomas vadovaujantis Civilinio kodekso 2.90–2.92 straipsniais. Civilinio kodekso 2.90 straipsnio 1 dalis nustato, kad juridinio asmens kolegialaus organo posėdžiai turi būti protokoluojami, o 2.90 straipsnio 4 dalyje nurodomi atvejai, kada protokolas gali būti nerašomas. Manytina, kad valdybos posėdžio garso įrašo darymas negali būti laikomas alternatyva valdybos posėdžio protokolo surašymui ar valdybos sprendimo įforminimui pagal Civilinio kodekso 2.90 straipsnio 4 dalį, todėl įstatymo projekto 3 straipsnio 8 dalyje siūlomas Įstatymo 10 straipsnio papildymas 18 dalimi laikytinas pertekliniu, kiek tai susiję su valdybos posėdžių protokolavimu, ir neatitinkančiu Civilinio kodekso, kiek tai susiję su siūloma alternatyva.

1.10. Manytina, kad, įvertinus pastabas dėl nepritartimo papildomų valdybos funkcijų nustatymui, nėra pagrindo didinti valdybos nariui išmokamos sumos ribą. Aiškinamajame rašte pateikti argumentai, kad taip „siekiama visiškai eliminuoti korupcijos galimybę bei maksimaliai užtikrinti skaidrumą įstaigos veikime“ laikytini netinkamais, nes valdybos nariams išmokamos sumos yra skirtos atlyginti už jų veiklą valdyboje ir tai nėra laikytina priemone, kuri leistų visiškai eliminuoti korupcijos galimybę įmonėje ar užtikrintų įmonės veiklos skaidrumą.

1.11. Įstatymo projekto 4 straipsnio 1 ir 4 dalyse siūlomų pakeitimų atsisakytina, kaip susijusių su vadovą skiriančiu organu, kurio pakeitimui negali būti pritarta dėl neatitikties Darbo kodeksui (1.4.6 papunktis).

1.12. Įstatymo 11 straipsnio 3 dalies 4 ir 5 punktai neturi būti keičiami dėl 1.4.5 papunktyje pateiktų argumentų.

1.13. Įstatymo projekto 4 straipsnio 5 dalyje dėstomos Įstatymo 11 straipsnio 8 dalies pirmajam sakiniui nepritartina, nes sprendimą atšaukti įmonės vadovą turėtų priimti jį paskyręs organas.

Taip pat nepritartina ir tam, kad būtų išbraukta Įstatymo nuostata, nustatanti, kad jeigu įmonės vadovas buvo paskirtas įmonės valdybos nariu, atšaukus jį iš vadovo pareigų jis atšaukiamas ir iš įmonės valdybos narių. Pažymėtina, kad Darbo kodekso 211 straipsnio 5 dalis darbo sutarties nutraukimą sieja su darbuotojų atstovo narystės valdyboje pabaiga. Manytina, kad analogiškos darbo sutarties nutraukimo pasekmės turėtų būti taikomos ir įmonės vadovui.

1.14. Minėtina, kurie Įstatymo projekte yra siūlymų, susijusių su jau susiklosčiusių teisinių santykių keitimu, tačiau šiems pasikeitimams įgyvendinti nėra numatytos pereinamosios nuostatos.

2. Įstatymo projekto aiškinamajame rašte siūlomi pakeitimai grindžiami Įstatymo nuostatų neatitiktimi Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) gerosios valdysenos standartams.

Pažymėtina, kad EBPO, 2015 metais baigusi tyrimą dėl Lietuvos valstybės valdomų įmonių sektoriaus atitikties EBPO Valstybės valdomų įmonių valdysenos gairėms, pateikė rekomendacijų ir nurodė sritis, kuriose Lietuva dar skatinama imtis veiksmų. Nors EBPO išreiškė

nuomonę, kad valdysenos prasme Akcinių bendrovių įstatymo nustatytas reguliavimas yra pažangesnis nei nustatytasis Įstatyme, tačiau nepateikė rekomendacijų dėl aptariamo Įstatymo tobulinimo, bet rekomendavo peržiūrėti valstybės valdomų įmonių teisinės formos ir kaip šios rekomendacijos prioritetinę sritį nurodė didesnę perėjimą prie akcinių bendrovių ir uždarytų akcinių bendrovių teisinių formų. Pastaraisiais metais, įgyvendindama minėtą EBPO rekomendaciją, Vyriausybė svarsto ir periodiškai peržiūri valstybės įmonių pertvarkos planus dėl konkrečių valstybės įmonių reorganizavimo, pertvarkymo į kitą teisinę formą ar likvidavimo. Dėl to šios teisinės formos įmonių skaičius sparčiai mažėja – per pastaruosius ketverius metus valstybės įmonių skaičius sumažėjo daugiau kaip 4 kartus.

Akcentuotina tai, kad EBPO bendrovių valdysenos principai ir EBPO Valstybės valdomų įmonių valdysenos gairės yra skirtos įmonėms, kurios verčiasi ūkine komercine veikla. Lietuvoje kai kurių valstybės įmonių veiklos esminę dalį sudaro joms įstatymais priskirtų viešojo administravimo funkcijų atlikimas (pavyzdžiui, valstybės įmonė Registrų centras, valstybės įmonė Turto bankas) ir tokios valstybės įmonės nepatenka į EBPO bendrovių valdysenos principų ir EBPO Valstybės valdomų įmonių valdysenos gairių taikymo sritį. Atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad EBPO Bendrovių valdysenos principai ir EBPO Valstybės valdomų įmonių valdysenos gairės nenumato absoliučios įmonės dalyvio teisės gauti visą įmonės informaciją ir dokumentus ar jų kopijas, kaip siūloma įstatymo projekto 1 straipsnio 4 dalyje. Aiškinamajame rašte nepateiktas tokio siūlymo pagrindimas, taip pat neįvertinta korupcijos rizika, jeigu būtų prašoma informacijos ar dokumentų, nesusijusių su įmonės savininko teisių ir pareigų įgyvendinimu.

Ministras Pirmininkas

Ekonomikos ir inovacijų ministras

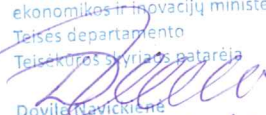
Energetikos ministras,
laikinai einantis ekonomikos
ir inovacijų ministro pareigas

Žygimantas Vaičiūnas
2020-01-17

Ekonomikos ir inovacijų
viceministrė

Jekaterina Rojaka

2020-01-17

Lietuvos Respublikos
ekonomikos ir inovacijų ministerijos
Teisės departamento
Teisėkūros skyriaus patarėja

Dovilė Čavickienė

2020-01-16

Ekonomikos ir inovacijų ministerijos
Strateginio planavimo ir veiklos organizavimo
departamento Asmenų aptarnavimo ir
dokumentų valdymo skyriaus redaktorė

Rūta Siniauskaitė-Petkevičienė
2020-01-16